

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

SOCIALMEDICIN · MILJÖFRÅGOR · HANDIKAPP

På sid 5
ger Gunnar Nilsson
fakta om damm.
Damm är inte så
oskyldigt, säger han.

Svanholmen
i Skåne har fått
två nya
gästpaviljonger.
Sid 12—15

Specialerbjudande
till Status läsare
från
Författarförlaget
på sid 16

Bildkryss sid 17

Dokumentnovell
av Erik Ransemar sid 18

RHL-information sid 20

nr 8 1972
september
pris 2:—

Identitetsbricka för pacemakerbärare

ID-brickan levereras gratis, men utan gravyr. På brickans baksida skall bäraren ingravera sitt namn, folkbokföringsnummer och telefonnumret till behandlande klinik på sjukhuset.

Endast 1 st. bricka kan rekvireras på beställningskupongen.

Behovet av ID-bricka skall styrkas av läkare eller kurator.

För vidare information och rekvisition av beställningskort, kontakta oss.

Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka

David Bagares gata 3 Tel. 08/20 09 23

Box 3196 103 63 Stockholm 3

Sänd nedanstående kupong till

Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka för erhållande av identitetsbricka

Patientens namn

Herr Fru Frk Folkbokf.nr

Adress

Postnr. och Postadress

Tel. / Har pacemaker sedan

Behovet av ID-bricka tillstyrkes

..... den / 197

Leg. läkare / kurator (ej tillämpl. strykes)

Sjukhus

Avd. / klinik

Postnr och Postadress

Brickan skall sändas till:

Bostadsadressen

Sjukhuset

Status

Organ för Riksförbundet
för Hjärt- och Lungsjuka

nr 8/1972 årgång 35

Ansvarig utgivare: **Albert Fredin**

Redaktör: **Erik Ransemar**

Förbundskansli:

David Bagares Gata 3, 1 tr, Sthlm C

Postadress: Box 3196,

103 63 Stockholm 3

Telefon: 08/20 09 23, 20 09 24

Postgiro: 95 00 11-7

Tryckeri:

Axlings Bok- & Tidskriftstryckeri,
Södertälje

Annonsspriser:

Omslagets sista sida kr 600:—
1/2 sida = 180 × 260 mm " 500:—
1/3 sida = 180 × 120 mm " 275:—
1/4 sida = 90 × 120 mm " 150:—
1/8 sida = 90 × 65 mm " 100:—
Färgannonser 25 % tillägg.

Prenumerationspris:
Helår 20:—, halvår 11:—

Innehåll:

Probs	4
Damm är inte så oskyldigt ..	5
Kardiologer kräver pacemaker- service vid alla större sjukhus i landet	7
Kulturkommersialismen och folkrörelserna	8
Om FN-deklarationen om den mänskliga miljön	9
Vår utvecklade socialkultur: 8	10
Svanholmen har fått två nya gästpaviljonger	12
Specialerbjudande till Status läsare från Författarförlaget	16
Status bildkryss	17
Dokumentnovell av Erik Ransemar	18
RHL-information	20
Författarförlagets utgivning 1970—våren 1972	23

Omslagsbild: Keittel Ericsson

Foto sid 5: Häsonbild
sid 8: Mark Markefelt

8 av 100 fick arbete i "öppna" marknaden!

Under tiden 1 juli 1971 till 30 juni 1972 var det ca 300 färre arbetsvårdssökande som fick arbete i öppna marknaden än under närmast föregående period. Hela antalet som fick arbete genom arbetsvården var 10 924 personer.

Trenden pekar alltså stadigt nedåt. Att minskningen budgetåret 1971—72 inte blev större beror närmast på att man redan förra året var nere i de låga talens värld: mellan 10—11 % av samtliga arbetsvårdssökande.

Hela antalet arbetsvårdssökande var 94 815 personer enligt AMS datastatistik. Det är ca 4 700 personer mindre än under föregående budgetår. Det är första gången som arbetsvården under sin verksamhetstid kunnat notera en minskning av antalet arbetsvårdssökande. Av minskningen svarar dock Stockholm för 53 %.

Jag skall inte spekulera i förklaringar till detta. Det är intressantare att låta vårt föreningsfolk och våra läsare komma med dessa. Jag skall istället ställa upp några tänkbara förklaringar utan rangordning och utan motiveringar. Det finns säkert ytterligare förklaringar.

- Arbetsvården har otillräckliga personalresurser.
- Arbetsförmedlingen i övrigt tar numera emot "personer med handikapp" genom sina speciella tjänstemän för arbetsanskaffning åt handikappade, genom sin medverkan i "anpassningslag etc.
- Samhället "löser" arbetslöshetsproblemen genom förtidspensionering.
- Man tror inte längre att det är någon idé att vända sig till arbetsvården.

Granskar man situationen närmare finner man regionala skillnader, när det gäller möjligheten att få arbete genom arbetsvården. För många är det säkert överraskande att det är svårast att få arbete i öppna marknaden i Stockholm. I Stockholms stad och län var det endast ca 8 % av de arbetsvårdssökande som fick arbete i öppna marknaden budgetåret 1971/72. I Kristianstads län, som hade den högsta andelen, var det ca 17 % som fick arbete i öppna marknaden.

En annan och ytterligare skrämmande tendens, vilken arbetsvårdens statistik visar, är att antalet "förstagångsinskrivna arbetsvårdssökande" fortsätter att minska. I klartext betyder det att det blir fler för varje år som måste återkomma till arbetsvården gång på gång utan att få sin arbetsfråga löst på ett varaktigt sätt. Över 2/3 av de arbetsvårdssökande är nu personer som återkommer till arbetsvården efter en eller flera tidigare kontakter. Det är ett mått på arbetsmarknadens ökade hårdhet och på utslagningens effekt.

Det måste vara oerhört psykiskt påfrestande att gång på gång få uppleva sig som utslagen på arbetsmarknaden. En ökad möjlighet till förtidspensionering är inte någon lösning — det är istället ett försök att dölja en tragedi. Man löser den inte — man skjuter den framför sig en tid.

När skall regeringen inse att de arbetsvårdssökandes situation är samhällspolitik och inte socialpolitik?
Erik Ransemar

Probs

Ny ordlista om handikapp och sjukdomar

Myndigheter, skolor, organisationer och enskilda personer vänder sig ofta till Statens handikappråd för att få uppgifter om handikapp, deras orsaker och följder. För att försöka tillgodose ett behov av information i dessa frågor har rådet gett ut en kortfattad ordlista i ämnet. Den är sammanställd av sacionom Gunilla Ekvall.

Exemplar kan erhållas genom Statens handikappråds kansli, David Bagares gata 3, 111 38 Stockholm, tel. 08/20 26 28.

Tre tiotus till för en ensam pensionär

Indexhöjning av folkpensionerna blev det från juli månad genom att basbeloppet stigit. Pensionernas årsbelopp ökade med ca 200 kr för en ensam

pensionär och med ca 330 kr för pensionärspar.

Utöver denna indexhöjning blir det samtidigt en ny standardhöjning av pensionstillskotten med ca 220 kr om året för varje folkpensionär som inte har ATP. För dessa pensionärer, som har fullt pensionstillskott, blir den sammanlagda folkpensionshöjningen för månad räknat 35 kr för ensam pensionär och 64 kr för ett pensionärspar.

Bilen är också ett hjälpmedel

Bilen är också ett tekniskt hjälpmedel, ett bra medel att bryta isoleringen för många människor som vi kallar handikappade — annars. Det påminns man om i Thyra Ericsons debattbok *Bil eller husarrest* som hon gett ut på eget förlag. Den finns att köpa i bokhandeln. Det är en bra debattbok därför att den ger nya aspekter.

Förtur för att bygga nya läkarstationer

Regeringen har fastställt en investeringsram för sjukvården som omfattar nya byggen på 500 milj kr under nästa år, enligt socialminister Sven Aspling. Inom denna investeringsram ges förtur åt i första hand nya läkarstationer. Detta är ett led i en sjukvårdspolitisk målsättning, som ställer den decentraliserade öppna sjukvården i förgrunden. Ett trettiotal nya läkarstationer kommer att byggas under nästa år.

Även sjukhem för åldringssjukvården, psykiatriska kliniker och byggnader för psykiskt utvecklingsstörda tillhör de prioriterade områdena. Omkring 80 % av investeringsramen gäller dessa områden av sjukvården. Tillsammans med redan pågående byggnadsföretag beräknas investeringsvolymen för sjukvårdsbyggen under år 1973 uppgå till omkring 1 000 milj kr.

Träning mot hjärtinfarkt

I DDR ägnar man särskilt stor uppmärksamhet åt hjärt- och cirkulations-sjukdomar. Både den kliniska och djurexperimentella forskningen inom detta område har nått intressanta resultat. Detta betonar professor Rudolf Baumann, direktör för Centralinstitutet för hjärt-, cirkulations- och regulationsforskning i en tidningsartikel. Professor Baumann ger i samband med "internationella hjärtmånaden", till vilken världshälsoorganisationen tagit initiativet, en inblick i den medicinska forskningens nivå i DDR på detta område. Han hänvisar bla till resultat som visar vilket värde speciell fysisk träning har när det gäller att motverka hjärtinfarkt och cirkulationssjukdomar.

Professor Baumann skriver: "Syftet med undersökningarna som forskningsförbundet för hjärt- och cirkulationsforskning genomför är att kontinuerligt omsätta de vunna erfarenheterna i praktiken. Vi har utarbetat nya psyko-fysiologiska screeningtester, som tillsammans med det tidigare resultaten under de närmaste åren kommer att möjliggöra tidig diagnos av hjärtsjukdomar hos DDR:s befolkning. Detta torde leda till liknande goda resultat som tbc-läkarna kan notera tack vare de regelbundna skärmbildsundersökningarna.

VÄVSTOLAR

VÄVREDSKAP
KNYPPELDYNOR
HYVELBÄNKAR

Begär katalog

Vävstolsfabriken

Fack 125, GLIMÄKRA. Telefon 044/421 41

Riksbekant SPECIALINDUSTRI för VÄVSTOLAR i KVALITETSUTFÖRANDE

HCK ger ut handikapp samverkan

ger utåtriktad information
orienterar om samhällsdebatten

Kostar 10:— per år

Postgiro 65 75 30 - 2

Damm är inte så oskyldigt

De som arbetar på fabriker, laboratorier eller verkstäder kommer i beröring med farligt damm. GUNNAR NILSSON ger fakta

Litet damm kan inte skada, hör man ofta den "initierade" säga. Men visst kan damm vara skadligt. Det beror också på vilket slags damm det gäller. Den som arbetar på fabriker, laboratorier eller verkstäder kommer i beröring med ett helt annat slags damm än det som vi kämpar vår kamp mot hemma, informerar GUNNAR NILSSON i denna artikel.

I Japan hände för några år sedan att flera byar insjuknade i en fruktansvärd sjukdom. Ben, armar och bäcken krympte för dem som drabbades av den dittills mystiska och okända sjukdomen. Unga, blomstrande kvinnor, och det var företrädesvis kvinnor, som drabbades, förvandlades långsamt till böjda, gråhåriga gummor med deformationer i leder och ryggar. I närheten fanns en gruva, varur flera tunga metaller utvanns. Damm från anrikningsverket samlades och fick med det vatten, som användes vid processen rinna ut i ett närliggande vattendrag, varur det vatten hämtades, som användes vid bevattningen av risfälten.

Kadmiumsjukan

Nu konstaterade man att riset, som odlades i byarna, innehöll stora koncentrationer kadmium, en tung metall, som används i den metallurgiska industrin för framställning av olika stålsorter och även ingår i olika metalllegeringar.

Kadmiumsjukan heter sjukdomen bland läkarna, som larmats om de tunga metallernas farlighet.

Sålunda är små mängder metalldamm av antimon, kvicksilver, bly, tallium, järn, koppar, zink, kadmium, beryllium och barium och magnesium inte de oskyldiga substanser som man dittills trott.

Metalldamm kan ge allergi

Damm och dess hantering är ett oerhört problem inom den metallförädlingsindustrin. Stora ansträngningar görs för att ta till vara på dammet, men det är ännu så att problemet med metalldamm är olöst.

Vid städning av lokaler utsätts den som utför arbetet för påverkan liksom den personal som i sin dagliga gärning arbetar med materialen.

Det är här fråga om oerhört lätta partiklar, som virvlar omkring i luf-

ten och alltså förorenar den luft vi inandas.

Genom fuktning av de ytor man arbetar med och genom att använda skyddshandskar och särskilda arbetskläder kan man förebygga skador. Noggrann personlig hygien är nödvändig.

Metalldamm kan också ge upphov till olika slags allergier.

Helt annorlunda föreningar än de rena grundämnena

Vad som orsakat nonchalansen när det gäller metallhantering tills de stora olyckorna i Japan inträffade är att de flesta av de här uppräknade metallerna ingår i vår kropp och är till och med nödvändiga för vår hälsa. Men de ingår där i olika organiska föreningar och ingår också som sådana i vår föda. Dessa så kallade metallorganiska föreningar är helt annorlunda än de rena grundämnena.

Damm från de syntetiska produkterna vållar också besvär på människor och djur

Ytterligare ett slags damm vållar numera besvär. Det är dammet från alla de syntetiska produkter vi omger oss med och vars inverkan på människor och djur i de flesta fall är okänd.

En orsak till allergi

En av orsakerna till alla allergier, de ofta förekommande nervösa besvären och symptomen på olust hos vår tids människor kan förutom buller och stress vara att söka i påverkan från alla de syntetiska material, som utan att man provat deras inverkan på människans eller djurens organism omger oss.

Innan katastrofen med neurosedyn inträffade, innan kadmiumsjukan uppträdde i Japan, innan man upptäckte de tunga metallernas och deras föreningars nyckfullhet gick världens kemisk-tekniska industri i ett lyckorus. En oanad framtid låg framför mänskligheten, som garanterades ständigt nya undermedel, nya undermediciner och nya möjligheter till ett bekvämare liv.

Varnade av de olyckor som skett är man i dag betydligt mer försiktig i sina uttalanden. Människans kropp och psyke är ingenting att leka med och ingen ny produkt borde få släppas ut i marknaden förrän den testats ur alla synpunkter. ■

Arbetsterapi och Hobbymaterial

Skinn, läder och pälskinn för alla ändamål.

Verktyg och tillbehör för skinn- och läderarbeten.

Arbetsstater i rikhaltig sortering.

Sadeljord såväl mönstrad som enfärgad i 30 färger.

Väskhandtag i pärlbambu, rotting, trä och metall.

Mosaik i olika utföranden.

Pärlor och Stenar av trä, glas, kristall och metall.

Halsbandslås; Broschnålar och Manschettknappmekanismer i olika utföranden.

Träspån i olika färger.

Spånlampor, naturella och färgade.

Begär prislista och prover.

SUNE ENGLUND AB, 701 04 Örebro

Postbox 266
Tel. 019/13 60 65

Kardiologer kräver pacemakerservice vid alla större sjukhus i landet

Pacemakern — den lilla hjälpmotorn som sätter fart på sviktande hjärtan — är en apparat, som kräver regelbunden tillsyn och kontroll. Det behövs också batteribyten, ledningsöversyn och -reparationer. Men det är glest mellan "servicestationerna" för dessa viktiga apparater. Om den aktuella situationen och de ofrånkomliga åtgärder som krävs för pacemakerverksamheten handlar den här intervjun med docenten **BENGT W JOHANSSON**, Allmänna sjukhuset i Malmö, som fäst Socialstyrelsens uppmärksamhet på behovet av åtgärder för rationell och utbyggd pacemakerservice.

En pacemakercentral vid varje region-sjukhus — det är ett krav som i skilda sammanhang framförts av kardiologer landet runt.

Enligt en utredning, som lagts fram av docenten Bengt W Johansson, Malmö allmänna sjukhus, kan det anses berättigat att pacemakerverksamhet bedrivs både på regionsjukhus och centralasaret. Givetvis under den absoluta förutsättningen att det på alla dessa sjukhus finns läkare, som är intresserade av denna uppgift och har tid att ägna sig åt den.

Bengt W Johansson har fäst Socialstyrelsens uppmärksamhet på den tvingande situationen.

— Hittills har pacemakerimplantationerna väsentligen varit begränsade till universitetskliniker, förklarar han. Goda resultat har emellertid rapporterats även från andra sjukhus.

Det har också visat sig att arbetsbördan på befintliga centra blivit mycket stor, vilket i en del fall lett till decentralisering med direkt uppmaning till vissa centralasarett att själva ta hand om pacemakerservicen.

Genom att patienter med akut hjärtinfarkt allt oftare regelbundet övervakas EKG-mässigt — medelst elektrokardiogram — upptäcks allt fler arytmier (oregelbundenheter i hjärtverksamheten) under ett akut stadium.

Räddningen ligger i pacemakern

För en del av dessa ligger räddningen i pacemakerimplantation.

— För många av dessa fall gäller

att det är direkt olämpligt att transportera dem från det ena sjukhuset till ett annat för pacemakerinläggning.

I princip bör således hjärtinfarktsavdelningarna ha möjlighet att ge "pacemakerservice" — vilket i sin tur också innebär att varje större sjukhus bör ha en hjärtinfarktsavdelning, framhåller docent Johansson.

Här kommer man åter in på en av de mest svårösta och omdiskuterade frågorna inom hjärt/kärmedicinen, nämligen bristen på kardiologer och den otillfredsställande kardiologutbildningen.

Så här säger Bengt Johansson:

— Det är en given sak att resultatet av en behandling eller ett ingrepp blir bättre när det görs av en person med erfarenhet på området. Frågan om vad som är "tillräcklig" erfarenhet kan alltid diskuteras. Beträffande pacemakerservice bör dock rimligen 15—20 inläggningar med åtföljande dosbyten och fastställt antal årliga kontroller göras för att vederbörande skall anses ha tillräcklig erfarenhet.

Varje region ska ha en pacemakercentral

Docent Johanssons förslag går ut på att landet indelas i olika enheter, varvid de redan existerande regionerna utgör en naturlig indelningsgrund.

I varje region inrättas en pacemakercentral, d v s en servicestation i anslutning till befintlig medicinklinik, och under ledning av en kardiolog och en läkare med thoraxkirurgisk utbildning — båda funktionerande som biträdande överläkare.

Dessa skall således inte uteslutande ägna sig åt pacemakerverksamheten, men de bör villkorlösast ha erfarenhet av sådan verksamhet.

Thoraxkirurg bör finnas med hänsyn till att det kan uppstå situationer då ett thoraxkirurgiskt ingrepp blir nödvändigt. För bedömning av indikationer för pacemakerimplantation kräves en kardiolog.

Här skall även framhållas att pacemakercentralen bör bara en remissinstans samt att den bör ge tillfälle till utbildning för de kirurger och medicinare inom regionen, som vill bedriva pacemakerverksamhet, säger docent Johansson.

Den framlagda utredningen understryker allvarligt behovet av fortsatt forskning, inte minst på pacemakerområdet. Den hjälp till fortsatt hjärtverksamhet som den implanterade hjälpmotorn ger, har betytt livräddning för många människor som drabbats av speciella hjärtbesvär. Även inom denna specialitet är det därför angeläget att ge det ekonomiska stöd som rimligtvis står att få.

Statens anslagsresurser är snävt begränsade. Svenska Nationalföreningen mot Hjärt- och Lungsjukdomar har under en följd av år kunnat ge forskningsstöd till olika grenar inom kardiologin och hjärtkirurgin. Medlen har huvudsakligen samlats in genom lyxtelegrammen, som ursprungligen var en idé från Nationalföreningen och som betytt åtskilliga miljoner till medicinsk forskning.

HILDE ROEMPKE

Kulturkommersialismen och folkrörelserna

Av Rune M Lindgren

1910 angrep Kata Dalström med avsevärd energi "smutskonsten", närmast oljetrycken, hötorgskonsten, i Stormklockan. Samtidigt krigade andra folkrörelser friskt mot "smutslitteraturen".

I dag, däremot, står den kommersiella kulturen starkare än någonsin. Man ifrågasätter den knappast. Tvärtom: Det finns en tillväxande tendens att se med ironisk tolerans på mycket av det som kulturpionjärerna rakt och klart kallade för smutslitteratur och -konst.

Grepp och motivkretsar från veckopressen slår igenom tom i dagspressen. Radion slår med P 3 ut andra programalternativ. Kiosklitteraturen översvämmar landet. Folkparkerna pumpar oss fulla med svensktoppsartister. Filmbranschens hårt kommersiella styrning blir också alltmer markant. Inte heller den fria bokmarknaden har betytt någon kulturell nytändning.

I folkrörelserna tiger man

På folkrörelsehåll tiger man, som sagt. Där krigar man inte längre. Statligt, och med folkrörelseinstämmanden, försöker man för all del ge-

nom allehanda kulturpolitiska knepigheter stötta upp den "goda" konsten, litteraturen etc. Alltmer sällan för man dock resonemang och åtgärder det nödvändiga steget vidare. Dvs vitar åtgärder *mot* kommersialismen. Ändå har, naturligtvis, Torsten Eliasson rätt: Vägran att erkänna kommersialiseringen som ett problem och oviljan/rädslan att möta den med konkreta åtgärder är en av de allvarligaste bristerna i vår kulturpolitik.

TCO:s kulturutredning

Christer Romilson kompletterar den påståendesatsen i en reservation till

TCO:s kulturutredning Kulturaktivt samhälle.

Han påpekar:

Även om man bara är ute efter att öka elitkonstens del av marknaden på bekostnad av den kommersiella kulturen måste man vidta åtgärder mot kommersialismen. Samt: "Det går inte att lösa motsättningarna mellan den kommersiella kultur man vill bekämpa och den kultur man vill stödja utan att angripa kommersialismens orsaker — nämligen de produktionsförhållanden som innebär att största delen av kulturutbudet primärt inte skapas av konstnärliga skäl utan för att vissa grupper skall tjäna på affären".

Det är en formulering i klartext.

Det kommersiella tänkandet

Folkrörelserna förhåller sig dock i tilltagande utsträckning defensivt till kommersialismen. En facklig tidning påpekade för något år sedan, med skäl, att ett kommersiellt tänkesätt har utarmat även arbetarrörelsens kulturel-

la strävanden. "Arbetarrörelsen övertog det borgerliga kulturbegreppet, finkulturen, de gängse värderingarna. Den övertog också det kommersiella tänkandet, de privatkapitalistiska doktrinerna för kulturens spridning. Resultatet kan avläsas i folkparkernas programval, ABF:s förvandling från bildnings- till utbildningscentrum, i den torftiga självgodhet man ibland kan möta i bedömningen av skilda kulturyttringar".

Naturligtvis: Folkbildningsrörelsens insatser skall inte förringas, inte heller den myckna goda vilja som finns på andra håll. Men alldeles påtagligt är: Man saknar breda, samlade folkrörelseattacker mot den kommersiella kulturen, en rimlig offensiv.

Man saknar en strategi

Man saknar, kort och rakt uttryckt, en strategi mot kulturkommersialismen. Ändå är det naturligtvis så att kulturkommersialismens enkla distraktioner kan och bör ifrågasättas. Åt-

skilligt i den kommersiella kulturen har ju också ett klart politiskt innehåll. Det vore en betydande överdrift att kalla detta innehåll i någon mening progressivt.

Tvärtom, även den "oskyldiga" underhållning som tex Åsa-Nisse består oss med har sina klart reaktionära inslag.

Många av oss strövar dock med viss entusiasm in i den "värld av trygghet" och evig oföränderlighet de filmerna — och likartad underhållning — består oss med.

I den världen, skriver Carl-Erik Nordberg "reser sig vid slättens rand den gamla sockenkyrkan, evighetsblå stiger den svenska kafferöken ur skorstenarna i alla Knohults stugor --- strävsamt skördefolk rör sig harmoniskt ute på fälten..."

I alla evighet. Amen.

Nostalgi har ersatt ideologi i den svenska kulturen. Och kulturkommersialismens profitörer kan besvärsfritt jobba vidare. ■

Halvdan Renling:

Om FN-deklarationen om den mänskliga miljön

"Ordningsmiljön" i Stockholm var under de första juniveckorna rigorös. Tusentals till FN-konferensen extrainkallade poliser svarade därför och renhållningsverket arbetade extra noggrant.

Under FN-veckorna var utställningsverksamheten med miljö- och naturvårdsmotiv febril. "Skuggkonferenser" anordnades av olika samman slutningar och föreningar. Det förekom sammanträffande mellan same och indian, det väckte åtskillig uppmärksamhet.

25 punkter om miljö- och naturvårdens framtid antogs av FN-konferensen — dock med flera reservationer. Hur sedan punkterna förklaras och efterlevs återstår att se.

Flera av de 25 punkterna ger intrycket av välgångsönsknningar för mänskligheten. I deklarationen nr 4 sägs exempelvis det självklara: "Människan har ett särskilt ansvar att skydda och klokt

förvalta det vilda och dess miljö som nu allvarligt hotas av en kombination skadliga faktorer."

Nr 3 o 5 i deklarationen torde vara viktiga punkter.

3. Jordens förmåga att producera viktiga förnybara råvaror måste bibehållas, och, när det är görligt, återställas eller förbättras.

5. Jordens icke förnybara råvaror måste användas på ett sådant sätt att hotet avvärs att de uttöms i framtiden.

Vi får fina hav i framtiden, ifall punkt 7 kan omsättas i praktiken: "Staterna skall vidta alla möjliga åtgärder för att förebygga förorening av haven med ämnen som kan förorsaka risker för människans hälsa, skada organiska tillgångar och marint liv, skada skönhetsvärden eller inkräkta på annan legitim användning av havet."

Om bebyggelsen sägs:

15. Mänsklig bebyggelse och urbanisering måste planeras med sikte på

att undvika negativa effekter på miljön och uppnå maximala sociala, ekonomiska och miljömässiga fördelar.

16. En befolkningspolitik, som inte strider mot grundläggande mänskliga rättigheter och som bedöms vara lämplig av berörda regeringar, bör tillämpas i de områden där befolkningstillväxten eller överbefolkning sannolikt får negativa effekter på miljön eller utvecklingen eller där en låg befolkningstäthet kan förhindra förbättring av den mänskliga miljön och hindra utveckling.

Värd observation i framtiden torde punkt 22 vara:

22. Staterna skall samarbeta för att utveckla den internationella lagstiftningen när det gäller ansvar för och kompensation till offren för föroreningar och annan miljökada som förorskas av aktiviteter inom dessa staters jurisdiktion och kontroll gentemot områden som ligger utanför denna jurisdiktion. ■

Vår outvecklade socialkultur: 8

I detta avsnitt ställer RÛNE M LINDGREN

”demonstrationsbeteendet” i fokus

Radikala bråkmakare! Halvprofessionella äggkastare! Slöddertyper! Vilda djur! Yrkeskravallister! Yrkesligister! Mobb! Pöbel! Raggare!¹⁾

Svenskt ordbruk är ibland måttligt nyanserat — och skilda grupper av demonstranter står ibland i fokus för en rätt häftig kritik — därför att de, huvudsakligast, vill korrigera ett samhälle som fungerar fel, institutioner som fungerar fel, människor som fungerar fel.

Ibland möter det sk etablerade samhället, eller institutioner inom detta samhälle, demonstranterna med lömska kontrastötar.

Nils Gustavsson, forskningsassistent vid Karolinska institutets socialmedicinska institution har erinrat:

Det har inte saknats röster på svenskt läkarhåll som gått ut på att man måste betrakta demonstranterna, framförallt då de politiska aktivisterna, som fysiskt rubbade och i behov av ”vård”. Gösta Harding, psykiater, är ett skolexempel på hans tes: Han menar att man bör försöka komma tillrätta med det svenska ”demonstrationsbeteendet” genom att öka de otillräckliga barnpsykiatriska resurserna.

Regionvårdskommitténs förslag till vårdorganisation för sociopater i sin tur ser redan vår eventuella tendens till ”vagabondage” som en social belastning.

Gustav Jonsson sätter dock in frontal kritik: Man kan, menar han, faktiskt också diskutera om inte det psykiatriska sökarljuset lika väl borde riktas in mot de välkammade och välklädda ungdomar som inte vågar visa egna åsikter eller eget engagemang. ”Även den sociala anpassningen kan minsann ha sina neurotiska rötter”.

Det är de, företrädesvis ungdomar, vi möter i de här resonemangen, eller får indirekt beskriva för oss, som oftast aktualiserat bl a de svenska minoriteternas utsatta situation.

Vi har redan påpekat:

Det saknas inte förslagsställare som menar att någon form av resocialisering också är nödvändig. Demonstran-

terna bör ”anpassas” till vår folkhem-ska verklighet: Då slipper vi dem som ifrågasättare av denna verklighet.

Är det en rimlig hållning? Åsikterna må skifta. Men:

Låt oss här påminna om vart den kan leda.

Kenneth Keniston har skrivit en satir: ”Hur ’Allmänna mentalvårdsorganisationen’ slog ned upploppen 1968—1978”²⁾.

KRAHNERS

då det gäller
stolar och bord
för samlings-
lokaler . . .

Även SITTRUPPER
i klädda
stålrörsmöbler

Införda vår offert

ANDERS KRAHNER AB Skillingaryd

Telefon 0370/706 40 Telex 700 62

I kort resumé kan den återberättas så här:

Vi befinner oss ett par år fram i tiden. Polisernas insatser för att åstadkomma tillbörlig social kontroll har befunnits otillräckliga och man är i färd med att utveckla effektivare metoder än tidigare för att behandla den desorganisation hos individ och grupp som frambringar oro.

En arbetsgrupp påpekar:

Våldet i innerstaden — konflikthärden är begränsade i satiren — "är en produkt av svår individuell och social patologi. Det kräver behandling snarare än straff, rehabilitering snarare än fängelse". Arbetsgruppen föreslår omfattande ingripanden via mentalvårdscentra, för "återanpassning till samhällsmönstren" vid behandling av dem vilkas personlighetspatologi tar formen av våldsbegärighet. Speciellt målgrupper med stor patologisk potential, så tex collegestudenter, intellektuella utan fast anknytning till samhället osv, bör observeras. Det är vidare inte tillräckligt att behandla våldet endast i dess akuta fas.

"Ingripanden under den prekritiska fasen och preventiv rehabilitering" är också nödvändigheter. Man bör vidare försöka identifiera personer vilkas beteende, gruppstillhörighetsmönster och uttalanden vittnar om "aggressiv alienation". Det är vidare väsentligt att "förekomma att patologiskt interagerande grupper bildas, särskilt när de är organiserade kring socialt nedbrytande frågor som black power, mänskliga rättigheter eller förbättrade levnadsvillkor".

Det är en satir sas på amerikanskt underlag. Men, som Nils Gustavsson påpekar, vi har också i Sverige en lång och stabil tradition i den riktning som Keniston drömmar mardrömmar om. Sociopatbegreppet dementerar inte hans utsaga. Det gäller, enligt utredarna att vid framtida sociopatenheter

ge klientelet som "torde komma att utgöras av unga personer" (?) "elementär social skolning" — och därom är kanske inte mycket att säga. Sociopatbegreppet är dock utomordentligt rymligt: att psykiater av facket, Harding tex beskriver det svenska demonstrationsbeteendet i termer som infantilitet, barnslighet och omogenhet — han talar här om vad han kallar "Vietnam-kravallerna" — men det uppföljande påståendet att en utbyggd barnpsykiatri kan förebygga ett sådant beteende, bekräftar: Här är vaksamhet på sin plats.

I ett välutvecklat den sociala kulturens samhälle måste vi hur som helst, utan inskränkningar, tillåta den "gatans debatt" det här handlar om, utan att ta till vulgärdebattens alla skamgrepp.

Faktum är ju trots allt att vi möter oss själva i tex Axel Liffners dikt "Demonstrationsdeltagare":

Tystnader uppstår alltid, fläckvis,
i ett rättvisekrävande demonstratåg

Små grupper av ensamma människor,
som vill vara med för sakens skull,
men som inga känner — och som
känner sig desorienterade och en smula
generade;
som inte hör till de etablerade
i ledet

och inte till trottoarligan.
Sådana som gillar syftet,
men ogillar en del slagord,
som ekar i öronen.

Man känner igen dem, som man
känner igen sig själv.

Vi behöver också den alternativa stad, den bättre kriminalvård, den mänskligare invandrapolitik; ja, de politiska väckelser överhuvud taget som demonstranterna förmedlar.

¹⁾ Svante Lundberg m fl: Demonstranter, PAN/Norstedts
²⁾ Tidskriften Konkret, nr 8/9, 1968

DISKUTERA

Med Roland Pålsson, i "Det möjliga samhället" kan vi mena att det bör vara ansvariga politiker till eftertanke att så många, ungdomar mest, börjar finna den utåtriktade och direkta demonstrationen vara den mest adekva-

ta reaktionen på intresse för samhällsfrågorna.

Vi kan naturligtvis diskutera skilda utåtriktade sk utomparlamentariska debatt- och aktionsformer. Men de är onekligen — och var alldeles påtagligt under 60-talets senare år — demonstrationsformer i flitigt bruk.

Hur ser ni på demonstrationer av skilda slag? Med positivt intresse? Varför? Negativt? Varför?

Är Vietnamdemonstrationer meningsfulla? Var Rhodesia-protesterna i Båstad det? "Fastedemonstrationen" utanför Riksdagshuset, i samband med att u-landsbiståndet klubbades? Det "förlängda diskussionsmötet" i Stockholms-studenternas kårhus som vände sig mot — och på sikt verkade för en förändring av — UKAS?

Är det en riktig iakttagelse vi för fram när vi hävdar att den svenska Vietnamrörelsen, över FNL-grupperna osv, är ett exempel på hur en politisk maktfaktor kan växa upp sas nedifrån? Tror ni att det finns en genomtänkt politisk uppfattning bakom skilda demonstrationer? Tror ni att den här rapporten stämmer: "De flesta som demonstrerar är också dom som utför grovjobbet, dvs samlar information, sammanställer information, ordnar möten, gör bullentiner och tidskrifter osv. Dom läser dom har studiecirkel..."

Stämmer, tror ni, följande iakttagelse: "Det här motståndet man känner... hela ens borgerliga uppfostran går ju ut på att man inte ska bete sig på det viset, gå omkring på gatorna och skrika slagord. Alla auktoritära gestalter ur barndomen stiger upp och anklagar en, försöker hindra en från att göra det här".

Skilda sk byalag har demonstrerat mot en onödig prioritering av biltrafiken i våra städer. Är det en motive-rad demonstration? Eller är det rimligt att ständiga gatubreddningar, nya p-platser tränger ut planteringar och bostadshus, att kollektivtrafiken försämras på till privatbilismens favör?

Observera: Förvintern 1970 spärrade man helt sonika av stadskärnan i Göteborg för biltrafik. Koloxidhalten i luften sjönk snabbt till en tiondel mot förr, bullret dämpades till hälften. Behöver vi fortsätta demonstrationer för en sådan ordning? ■

TÄNK PÅ

HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS

BLOMSTERFOND

Postgiro 95 00 11-7

Svanholmen har fått två nya gästpaviljonger

Svanholmens vilohem ligger 5 km nordväst om Osby. Där har de hjärt- och lungsjukas organisationer i Malmöhus län sedan mer än 20 år tillbaka bedrivit en god och effektiv eftervård. Nu har en ombyggnad skett berättar ÅKE MAGNUSSON i detta reportage. Därmed kan man ge ännu bättre service åt landets hjärt- och lungsjuka.

Det började

egentligen vid en HCK-konferens i Stockholm under hösten 1971. Rolf Utberg meddelade att HCK uppvaktat generaldirektör Bertil Olsson på Arbetsmarknadsstyrelsen och träffat överenskommelse om att handikapporganisationer med egna fritidsanläggningar o dyl skulle få kostnaderna

att AMS beviljade 75 % av kostnaderna och ej, som vi upplysts om, med 100 %. Svenska Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar, Malmöhus läns landsting och Malmö kommun kopplades snabbt in och den ekonomiska sidan såg ut att vara löst.

Det var nu, strax in på nyåret 1972, som teckningslärare Olle Ydstedt från

dardförbättring som gör det möjligt för oss att erbjuda våra gäster en drägligare boendeform under sin konvalescenthemsvistelse. Byggnadsnämnden i Osby tillstyrkte byggnadsdispens och beslut om sådan fattades också av länsstyrelsen i Kristianstad län.

Byggnadsarbetena fick upphöra under en månads tid och det är själv-

betalda helt för arbeten som redan var planlagda. Det har ju sedan flera år tillbaka ingått i Svanholmens planering och målsättning att byta ut de dåvarande familjestugorna av äldre omodern typ mot nya tidsenliga sådana. Ritningar plockades fram och den stora byggkarusellen startade.

Motigt redan från början

blev det i och med att det visade sig

Malmö, slog till. Herr Ydstedt, som äger den omkringvarande marken vid Svanholmen, sökte med stöd av strandskyddslagen stoppa uppförandet av våra nya paviljonger. Det är beklagligt att det år 1972 fortfarande finns människor som saknar all förståelse för handikappades problem och de sakskalet som i detta speciella fall varit föreliggande. Det vi skapat på Svanholmen i dag, är ju endast en stan-

klart att uppehållet kom olägligt ur alla synpunkter.

Toringe-Hus

som levererat husen, var genom sin representant Nils Eklund mycket tillmötesgående under denna tid. Eklund har också hjälpt oss hela planeringsperioden och har med sin erfarenhet hjälpt oss komma fram till en planlösning av paviljongerna som vi tror skall

Här är

landstingsrådet Bertil Göransson, centralorganisationens kassör Ewy Palm och dess ordförande Evert Mathiasson ute i "Svanholms-ekan".

På andra sidan

syns de nya gästpaviljongerna som fått namnen Lugnet och Vilan samt en mysig hörna i Vilans dagrum.

bli till gagn för vår verksamhet. Paviljongerna, som är drygt 17 meter långa innehåller vardera 4 enkelrum och ett stort allrum i byggnadens mitt. Toaletter och pentry finns också. Allrummet har utgång till en stor och härlig altan, som dock inte hunnit bli färdigställd ännu.

Dir Helge Hansson, Hoffs Möbler

i Trelleborg har under många år varit vår inredningsexpert. Sålunda har han svarat för inredningen av nära nog hela vår anläggning. Smakfullt och elegant har han också denna gång varit

på plats och givit värme och känsla åt interiören.

Långt från byggplatsen

har det inte alltid varit så lätt för vår ordf Evert Mathiasson, som på ett föredömligt sätt knutit samman de mängder av trädar som nu blivit 2 nya byggnader. God hjälp har han haft av "vår man" på platsen, Gunnar Andersson, som förutom att han svarat för all VVS-installation, också med sin optimism och trygghet svarat för att stämningen alltid varit på toppen under hela byggtiden.

Samtliga våra leverantörer har på

ett utomordentligt fint sätt bidragit till det fina resultatet och har också med sitt tillmötesgående visat att man hela tiden varit villiga att hjälpa oss trots det oförutsedda byggstoppet.

Invigningen

skedde lördagen den 3 juni och förrättades av landstingsrådet Bertil Göransson, som var mycket imponerad av Svanholmens Vilo hem. "Centralorganisationen för Hjärt- och Lungsjuka har visat just den aggressivitet, som är ett villkor för en vettig och frukt-

Forts. nästa sida

HARRY NILSSONs

Färg- och Måleriaffär OSBY

Innehar mästarbrev i målaryrket

Telefon 0479/108 61, bostad 108 51

FÄRGER — FERNISSOR — TAPETER

GUNNAR ANDERSSONS Rörlednings AB OSBY

Telefon 0479/106 76

Utför: Värme-, Sanitära- och
Oljeinstallationer

Försäljer: Eldningsolja

En bild av den vackra Svanshallssjön.

bar dialog med myndigheterna" yttrade Bertil Göransson — och fortsatte. "Jag vill se att andra följer efter och slutar att vänligt räcka fram handen och ta emot vad som erbjudes. Svansholmen kan också tänkas bilda mönster för ett nytt tänkande inom sjukvården. Vi ser här att idealiteten ingalunda är överspelas. Den är fortfarande en positiv kraft som samhället måste ta till vara, i all synnerhet som vi är tvingade att sätta in alla tänkbara åtgärder för att bryta trenden till ökade sjukvårdskostnader".

Bertil Göransson ser i framtiden möjligheter till en starkt decentraliserad sjukvård. Vad COHL i Malmöhus län åstadkommit kan också ske på andra områden.

"Det finns", menade landstingsrådet, "idag inbyggt i systemet ett sätt att betrakta vårdbehövande som kollin utan förmåga att kunna ta vara på sej själva. Man bortser från den hos de allra flesta inneboende förmågan och viljan att behandla sej själva". Förutsättningarna för att vi skall komma fram till en vettig och ändamålsenlig sjukvård är en aggressiv och hård debatt. Bertil Göransson menade att COHL i Malmöhus län visat prov på just denna aggressivitet, inte minst i

kontakterna med honom själv och då som ansvarig för sjukvården i Malmöhus län. Och visst har detta varit till fördel för båda parter. Även om landstingsrådet inte kunde lova ökat ekonomiskt stöd på stående fot så sa han: "Kom igen, nog ska vi diskutera om saken och det skulle förvåna om ni inte vinner. Det är vår skyldighet att stödja."

Högt betyg

blev det således åt COHL och Svansholmen och det var en mycket glad co-ordf — Evert Mathiasson — som avrundade invigningshögtidligheten med att tacka Bertil Göransson och hoppades på ett lika gott samarbete med såväl landstinget som Malmö Stad i fortsättningen. E. Mathiasson nämnde att kostnaderna för de nya paviljongerna kommer att ligga omkring 170.000 kronor.

Paviljongerna har i likhet med anläggningen i sin helhet, ett naturskönt läge och är planerade på ett sådant sätt att de boende kan söka vila och ensamhet, eller gemenskap, helt efter eget gottfinnande.

"Hur många fler människor skulle inte behöva få den chansen", konstaterade Bertil Göransson.

Ett hjärtligt tack

säger vi till alla enskilda, organisationer och myndigheter och inte minst till vårt Riksförbund, som bidragit till att vårt mål om utbyte av samtliga äldre stugor till nya moderna nu blivit verklighet. ■

*Annonsörerna sid 13—15
har varit leverantörer
vid byggandet.*

EKLUNDS ELEKTRISKA

O S B Y

Telefon 0479/109 94

Utför alla el-installationer

Försäljer:

El-material och Armaturer

HOFFS MÖBLER AB

Möbelhuset, Algatan 14, Trelleborg
Tapetserareverkstad: Österbrogatan 2
Telefon 0410/151 30 Växel

BRA BOHAG

det bästa i svensk
möbeltillverkning

Ensamförsäljare
i Trelleborg med omnejd

AB ANNERSTADS GRÄVMASKINER

OSBY
Telefon 0479/117 97, 121 25

Vi utföra:

Schaktnings- och
Planeringsarbeten,

Vatten- och
Avloppsledningar,

Vägbyggnadsarbeten m m

N. EKLUND BYGGELEMENT AB

Företagsvägen, Industribyn, 242 00 ARLÖV
Telefon 040/43 42 00, 43 42 01

Monteringsfärdiga stugor

Representerar Toringe- och Friboserien

TORINGEHUS

**SONJA
ÅKESSON**
**LJUVA
SEXTIAL**

Specialerbjudande till Status läsare från Författarförlaget

Författarförlaget ägs av ca 200 svenska författare. Man vill göra litteraturen lätt tillgänglig — framförallt genom låga bokpriser. Man vill också ge författarna direkt inflytande över bokutgivningen. På sida 23 finns en komplett lista på de böcker som getts ut hittills. I höst kommer nya böcker. Den nya katalogen kan man få i bokhandeln eller genom att skriva till förlaget.

Status läsare kan nu köpa minst tre böcker ur listan på sidan 23. Du får då gratis förlagets tidskrift som också heter Tidskrift. Där får man veta mer om författarna och litteraturen i vårt land.

Böckerna kommer direkt hem till dig. Du får samtidigt ett postgiroinbetalningskort för varje bok. Du kan betala en bok i sänder när du vill och kan. Köper du mindre än tre böcker sänds de dock som postförskott. (Böckerna kan också köpas i bokhandeln). Sätt ett kryss framför de böcker du vill ha på den lista som finns på sidan 23. Sänd med denna kupong.

Abonnemangsansmälan

Jag anmäler mig härmed som abonnent på Författarförlagets böcker och väljer minst tre titlar ur bifogade lista. Som Statusläsare får jag gratis Tidskrift för ett år.

Namn (texta namn och adress)

Adress Postadress

Vi tillverkar

linnedukar, servetter, handdukar och festremсор i hel och halvlinne.

Acryldukar samt acrylfestremсор.

Försäljning till manufakturaffärer, varuhus, grossister, bingo samt lotterier.

Vår specialité är högsta kvalitet.

BORLÄNGE VÄVERI AB Tel vxl 0243/119 05 — 781 00 BORLÄNGE

ERIK RANSEMAR

En sommar på 30-talet

Josef och Farfar sitter på en stor sten. Den är fin, inte grå med torr mossa som blir våt när det har regnat. Den är ren och fin och det finns hyllor på den.

Man kan sitta på hyllorna och då är de som fina bänkar. Man kan också ha hyllan som disk när man leker affär. I den översta hyllan finns det en skål. Där samlar sig vattnet och det tar inte slut så fort som i dikena.

Det är långt till huset och mellan stenen och huset ligger det en åker. Där växer det potatis. Den ska Josef hjälpa till att ta upp sedan, bara den blir färdig. I ena hörnet av åkern har man redan börjat ta upp lite. Det är den potatis man får på söndagarna.

— Är det söndag i dag, säger Josef.

— Man borde tänka på det, säger Farfar och tittar bort mot kyrkan.

— Det är lite bilar på söndagarna. Varför är det de?

— Man ska vila på söndagarna. Det är ingen ro med det man gör på söndan.

Dom sitter och ser ut över vägen. En bil kör in till Olssons.

Varför är det så tyst på söndagarna, tänker Josef. I förmiddags var det bättre. Då arbetade far i trädgården.

Farfar tar av sig hatten. Han lägger den i knät. Solen har gått i moln. Det är inte så varmt längre. Men stenen har värme i sig. Den värmer gott.

— Du har inte varit i söndagssko-

lan på länge, säger Farfar. Får du inte gå?

— Det är så hemskt i kyrkan, säger Josef. Man fryser där.

Josef står en stund och känner på en rund sten som ligger på en av hyllorna. Så fin den är att ta på. Han lägger den mot kinden. Stenen är varm en lång stund. Det finns mycket värme i den.

— Var ska du gå, säger Farfar.

— Jag ska ha vatten. Jag kan gå tyst.

Han smyger in i köket. Dörren till rummet står på glänt. Det är tyst i huset. Han blir rädd. Han blir rädd att far och mor farit bort, att de farit sin väg utan att ta honom med sig. Han glömmer att han är törstig. Han springer in i rummet.

— Jag skulle ha vatten, säger Josef.

— Det kan du ta själv, säger far.

Han går ut igen. När han kommer till Farfar sitter han en stund och undrar varför far vilade sig. Far vilar sig inte ofta. Han arbetar ständigt. Det finns så mycket som han måste göra i ordning. Det finns så många som förstör det far gör. Vinden och blåsten och fåglarna.

Både han och Herbert hjälper till med nästan allting. Det hjälper ändå inte. Om dom plockar ogräs en dag där morötterna växer så är det ändå mycket ogräs där nästa vecka. Farfar hjälper aldrig till med sådant. Sådant

är inte för Farfar. Han vill bara arbeta med yxa och såg och tröskning och säd. Men Farfar kan slipa en lie. Det kan inte far.

— Om vi skulle gå till mitt land, säger Josef till Farfar. Om vi skulle se hur det växer där.

— Det växer mycket fortare om du inte tittar på det så ofta, säger Farfar. Det är söndag idag. Snart ringer kyrkklockorna.

Josef tycker mycket om moster Ebba. Hon är den enda av Signes systrar som kommer regelbundet. Då menar man att hon kommer ett par gånger om året. Då får hon åka buss till stan. Där får hon byta till tåget.

Moster hon får åka långt för att åka hit, tänker Josef. En gång hade hon en halsduk med sig. En gång hade hon en tröja som var varm. Hon har alltid något gott med sig. Det är också spännande. Man vet aldrig vad hon har med sig.

Kakor har hon ofta. Dom har hon bakat. Goda pepparkakor kan hon göra. En gång hade hon grisar med sig. En del var av choklad. En del var av något vitt som var väldigt gott. En sådan där stor mörk hård chokladkaka hade hon en gång.

— Idag kommer nog inte moster, säger Josef till Farfar.

— Det gör hon nog inte, svarar Farfar. Han vet vilken moster Josef menar. Josef har många mostrar men det är bara moster Ebba som Josef tänker på när han talar om sin moster.

Den här novellen är en bearbetning av ett avsnitt i romanen *Byn vid de två vägarna* som kom ut för tio år sedan. **ERIK RANSEMAR** ger i höst ut en ny diktsamling som han döpt till *En dag i december i Sverige* där det också finns dokumentärt material.

Josef har en fyra, fem mostrar, han vet inte riktigt hur många.

Det fanns söndagar då Josef gick i en stad. Han var fyra år då. Detta är hans första minne: söndagar då far och mor och han gick mellan höga hus. Gatorna gick alltid rakt upp. Det var alltid backar som man fick gå uppför. Där fanns hus som lutade sig mot varandra. Där var människor som vandrade fort, fort, fort.

Stadens människor hade ärenden. Därför gick dom alltid så fort. Dom som stannade framför dom stora fönstren i affärerna var från landet. Forstast av alla gick mormor. Hon var från öarna.

Staden hade många hus men få färger. Alla hus var bruna eller grå. Svarta hus kallade man för fabriker. Men det fanns hus som var vackra. Bensinstationen hette ett sådant hus. Det minns han för de goda lukterna. Där ville han stå länge men far tog honom i handen och drog bort honom.

Staden hade melodier. Staden var aldrig tyst. Nu minns han inte melodierna längre. Han minns dom bara som ett surr, ett starkt brus av något som han aldrig fick se. Han ska undersöka det en gång när han blir stor. En melodi måste ju komma någonstans ifrån.

Där han nu bor finns det inga melodier. Här är allting så tyst. Fåglarna sjunger så dämpat. Men ibland om

kvällarna när luften är klar och solen just ska gå ner hör han hur det spelar långt borta. Ljud kommer från ingens övers skogen. Långt borta på andra sidan måste det finnas en stor sjö, kanske ett hav. Det låter som dunk från fiskebåtar ibland. Det kanske är morfar som ger sig ut på havet.

Ibland kommer det klara skratt långt bortifrån. Kvällar när det är riktigt tyst hörs det musik över skogen.

Kanske ett dragspel, kanske något annat som han aldrig sett.

Så kan det hända att en hund skäller långt borta. Då går solen alltid ner. Just då försvinner solen.

Det kanske är en hund som vaktar solen. Kanske är det solens hund som skäller. Solen behöver en hund när den ska gå genom den stora skogen.

Det är många som gått vilse i den skogen. ■

Status Jul 1972

med noveller av

**ANDERZ HARNING, ERIK NYHLÉN och
TORSTEN SÖDERLING**

med artiklar och reportage av

**STURE WAHLSTRÖM, OVE NORD,
SVEN O. BERGKVIST och ERIK RANSEMAR**

med kåserier och minnen av

MARGIT GEIJER och VICTOR STEFFEN

med helsidesfotografier av

Mark Markefelt m. m.

Priset blir oförändrat 4:—

RHL INFORMATION

Jönköpingsföreningen gjorde sommarutflykt till Växjö. Såg nybyggda Fokushuset och Utvandrarnas museum

Jönköpingsortens Konvalescentförenings sommarutflykt ställdes detta år till Växjö som slutmål. Det var som alltid vid våra resor stora förväntningar som ställdes och vi tror att ingen blev besviken. De 12 milen avverkades snart, men ett kort uppehåll för picknick i det gröna på framresan har blivit en tradition.

Så var vi då i den gamla resident- och stiftstaden Växjö, där vår gamle vän och kamrat konvalescenthemsföreståndaren Stig Karlsson mötte. Han gav en historisk och intressant bakgrund till staden av i dag. Växjö är omtalad redan på 1000-talet då S:t Sigfrid kom farande på Helgaån och började sin kända missionsverksamhet. Av kulturella fornminnen är först och främst domkyrkan som uppfördes på

Fokushuset i Växjö

1100-talet, den ombyggdes som man vet åren 1849, 1898 och 1959 och är numera en prydnad för staden och svenska kyrkan. Till den är också legenden om S:t Sigfrid knuten. Det finns förövrigt gott om historiska minnen och gestalter från gångna tider ex Esaias Tegner, Carl von Linné, Per Wisselgren, Christina Nilsson m fl den senare som dog 1921 är begravd i Växjö.

Det vore mycket att berätta från den tid då S:t Sigfrid, Smålands apostel, landsteg på en ö i Helgasjön, till dagens industrialiserade samhälle med moderna bostadsområden, industrier, affärskvarter och bankpalats.

Nybyggda Fokus-huset besöktes

Men det var också andra nytillkomna objekt som vi framför allt önskade studera och det var då främst det nybyggda Fokus-huset. Som alla vet gjordes en insamling, Röda fjädern-insamlingen, till förmån för handikappade. Växjö var en av de platser som fick del av denna aktion. Det framkom dock att det i förhållande till denna stora och kostbara anläggning endast en liten del kommit från Röda fjädern och som den fortfarande svarar för, — men ändå.

Fokus-anläggningen var en handikappvänlig inrättning i högsta grad, med möjlighet för alla kategorier handikappade att bedriva gymnastik, rehabilitering och lättare och lämpligare arbeten. Blä hade HCK kansli där med tillgång för alla handikapporganisationer att få skrivhjälp, stencilering, kopiering gratis utförda. Mycket vore att beskriva om Fokushuset.

Gustav Englund och Oscar Liljegren tar igen sig en stund vid vägkanten.

En sturierespa speciellt dit är att rekommendera.

Sen såg man Utvandrarnas museum

Ingen som i dag besöker Växjö kan undgå att bese "Utvandrarmuseet". Bilder, skulpturer, gamla redskap, kläder och framför allt gamla brev vittnade om utvandrarnas färd och vedermoder i det stora landet i väster — som icke alls var något guldländ. Vilhelm Mobergs korrektur till sina berömda böcker fanns också förvarade där.

Efter den givande och intressanta sightseeingturen med Stig som utmärkt guide, smakade det gott med lunch på "Gästgivaren". Därefter ställdes färden till Värnamo och Apladalen där föreningen bjöd alla resenärer på kaffe. En rundtur även i denna historiska stad företogs, men därom en annan gång.

Gustav Englund

Ordföranden tackar alla

Då jag inte personligen kan nå alla organisationer och medlemmar inom vårt förbund som med gåvor, blomsteruppvaktning och telegram gjort min 50-årsdag den 14 juni i år till ett så ljust minne, vill jag genom Status på detta sätt framföra mitt tack till alla.

Bo Martinsson

God aktivitet i Kronoberg

Våren 1972 har präglats av aktiv verksamhet för Hjärt- och Lungsjukas Förening i Kronoberg. Under vintern och våren har studiecirkel i föreningsteknik och Handikappråden och handikapprelelsen genomförts.

Årsmötet hölls å Hov Västregård. Ett hundratal medlemmar hade mött upp. I samband med årsmötet hade ordnats ett uppskattat samkväm med dans.

Vid valen fick styrelsen förnyat förtroende och ett tack för väl utfört arbete. Till ordf. omvaldes Knut Ahlqvist, Växjö. Övriga valda i styrelsen är: Ingrid Klang, Växjö, John Engkvist, Växjö, Anna-Nora Johansson, Gemla, Stig Karlsson, Öjaby, Werner Oscarsson, Växjö och Olle Ericsson, Växjö.

Föreningens studieorganisatör Birger Åqvist har tillsammans med utflyktskommittén under våren förberett en veckoslutkurs. När därför en inbjudan till en veckoslutkurs i Karlskrona den 2-4 juni utfärdats fick vi ett överväldigande antal anmälningar. Inte mindre än 54 medlemmar deltog i kursen.

Kursen leddes av studieledare Birger Åqvist. Till att föreläsa hade kursen fått medverkan av förbundskonsulent Bruno Landstedt, Stockholm, som hade fått ämnet "Förbundsaktuellt" på sin lott. Han redogjorde ingående bl a för undersökningen om ändringar av förbundets organisation och framtida arbetsprogram.

Vid kursen hade vi så ytterligare en expert nämligen informationssekreterare Monica Werenfels, Riks-HCK i Stockholm, som talade om handikapprelelsen och handikappråden, dessa råd

som föreslås inrättats i landsting och kommuner.

Efter redogörelsen fick deltagarna samlas kring grupparbetsfrågor kring de förslagna organisationsplanerna och de kommande råden. Nog var det ett aktivt grupparbete och aktiva kursdeltagare. Deltagarna var överens om att skall de handikappade göra sig gällande i råden måste de ha minst 5 representanter i dessa. Dessutom uttalade deltagarna sitt gillande av representantfördelningen på olika handikappslag som föreslagits i förbundets remissvar.

Trots det arbetsamma dagsprogrammet fick man tid till samkväm och en stunds svängom på lördagskvällen. Före hemresan företogs en sightseeingtur i och runt staden med buss varvid guiden Bergendorf visade prov på verkligt välsmort munläder och berättade om stadens tillkomst och nutida förvandling från marin till industristad.

Under hemresan gjordes en utvärdering av kursen. Vid denna visade sig att deltagarna uppskattat kursen och inte mindre än 22 deltagare sade sig få direkt nytta av de kunskaper de fått.

KRAMPI BENEN

De cardio-artär-vasculära sjukdomarna är den vanligaste dödsorsaken i Sverige.

Läs boken

VILL NI LEVA LÄNGRE?

av dr Jacquemart — berömd av medicinska auktoriteter i Sverige och flera länder. Finns i Er hälsokostaffär. Eller rekvirera boken direkt från oss för 9:75 + moms.

AB CARLS-BERGH
BIOKEMISK OCH
FARMACEUTISK FABRIK
400 51 Göteborg

HS-gruppen har kommit i gång

Vad betyder HS-gruppen?

HS-gruppen är en arbetsgrupp för fortsatt utveckling av området Handikappades Samlevnadsfrågor i SVCR:s (Svenska Centralkommittén för Rehabilitering) regi sedan 1971. Arbetet startade 1969 med ett Nordiskt symposium om rörelsehindrades samlevnadsfrågor, arrangerat av SVCR. En skrift, utgiven av SVCR 1970 "Samlevnad — rörelsehindrades villkor" redovisar symposiet och då tillgänglig forskning. Översatt 1972 till engelska "Life Together — the Situation of the Handicapped".

Gruppens målsättning?

- att bredda arbetsområdet till alla typer av handikapp, ej enbart rörelsehinder
- att genom insamlat material och vunna erfarenheter sprida information för att underlätta handikappades möjligheter till samlevnad med andra människor.
- att genom denna information motverka vanföreställningar och okunighet i den handikappades omgivning, som direkt kan försvåra utsikten till harmonisk samlevnad
- att fördela ansvaret för denna information på flera grupper samtidigt för att nå syftet — bättre utsikter till harmonisk samlevnad för så många människor med handikapp som möjligt.

Samarbete med handikapporganisationer

HS-gruppen önskar därför samarbete med handikapporganisationer till ömsesidig nytta. Skapandet av reella möjligheter till samvaro med andra människor underlättas om handikapporganisationer och enskilda aktivt ställer berättigade krav på samlevnad.

Vad kan gruppen erbjuda?

HS-gruppen kan tex:

- ställa upp som debattinledare i olika sammanhang, både på riks- och lokalplanet
- ge förslag vid planering av kurser

Forts. nästa sida

och konferenser om samlevnadsfrågor

- lämna förslag till grupparbetsfrågor
- sammanställa litteraturanvisningar och artikelsamlingar i olika delfrågor inom samlevnadsblocket.

Vad har gruppen gjort hittills?

HS-gruppen har t ex:

- organiserat öppen debatt kring samlevnadsfrågor för personal från rehabiliterings- och habiliteringsinstitutioner tillsammans med ungdomar och vuxna, som vistas där (ref. i Information om Rehabilitering 1971:2)
- medverkat i olika kurser för t ex MS-sjuka, rörelsehindrade ungdomar och vuxna, synskadade, hörsel-skadade och döva.
- medverkat i olika kurser för t ex rehabiliteringspersonal, habiliteringspersonal och för speciallärare
- organiserat seminarium för familjerådgivare feb. 1972
- utarbetat förslag till samlevnadsundervisning för handikappade på anpassningskurser i Skolöverstyrelsens regi
- samlat och samlar fortlöpande svenska och utländska artiklar i samlevnadsfrågor med sociala, psykologiska, sociologiska och medicinska aspekter
- utfört, men ännu ej sammanställt, en preliminär undersökning på den handikappade människans situation i samlevnad, baserat på intervjuer med frivilligt anmälda personer
- medverkat i utarbetandet av studieplaner om samlevnadsfrågor för tonåringar, föräldrar och personal.

HS-gruppens medlemmar:

socionom Linnéa Gardeström
(ordf) 08/20 60 27
fil lic Maj-Briht Bergström-
Walan 08/10 35 11
fil mag Bengt Lindqvist 08/22 41 60
docent Per Olov Lundberg 018/11 10 11
socionom Inger Nordqvist,
SVCR, (sekr och verkst) 08/87 01 70

Pristagare

bildkryss nr 6

- 1:a pris 25 kr: Toni Gustafsson, Box 55, 560 12 Vaggeryd
2:a pris 10 kr: Gerd Brodén, 6:e Villavägen 5, 433 00 Partille
3:e pris 5 kr: Ingeborg Skoglund, Gren-gatan 1 B, 275 00 Sjöbo

Ändrad organisation för tekniska hjälpmedel

Riksdagen har under våren 1972 beslutat bl a följande.

- Förstärkning av socialstyrelsens resurser för hjälpmedelsverksamheten bl a genom att ett **hjälpmedelsråd** inrättas den 1 juli 1972. Detta hjälpmedelsråd skall fungera som ett sakkunnigorgan som skall bistå socialstyrelsen med bedömningar och råd inom hjälpmedelssektorn. Hjälpmedelsrådets verksamhet kommer att spänna över stora områden och får en viktig roll i utformningen av samhällets allmänna riktlinjer för hjälpmedelsverksamheten. För att på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina uppgifter bör rådet kunna anlita olika experter och sakkunniga. Rådet skall i första hand begagna sig av experter och expertgrupper som är knutna till socialstyrelsen, handikappinstitutet och handikapporganisationer. Ledamöterna i hjälpmedelsrådet utses av Kungl Maj:t för en tid av tre år. Rådet skall bestå av sju personer som besitter sakkunskap på olika specialområden som ingår i eller sammanhänger med hjälpmedelsverksamheten. Kungl Maj:t lämnar anvisningar för verksamheten.
- En **central inköpsverksamhet** av handikapphjälpmedel skall ske för att rationalisera inköpen och nå en bättre överblick över det omfattande sortimentet. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor (UUH) skall svara för detta.
- 135 milj kr i anslag för bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade.
- De **kostnadsfria förbrukningsartiklarna** skall fr o m 1 januari 1973 tillhandahållas av apoteken och finansieras genom sjukförsäkringen. De artiklar som avses är injektions-sprutor och kanyler för diabetiker, bandage m m för tarmopererade, katetrar m m.
- **Förenklade bidragsregler** beträffande vissa vanligen förekommande, enklare hjälpmedel. I syfte att förenkla och förbilliga rutinerna kring detaljredovisningen

av statsbidragsunderlaget skall sjukvårdshuvudmännen kunna utlämna vissa enklare hjälpmedel utan detaljredovisning. Dessa hjälpmedel kommer att upptas på en särskild hjälpmedelsförteckning (förteckning B) och statsbidrag till dessa hjälpmedel skall utgå genom ett samlingsbidrag.

För att sjukvårdshuvudmännen skall erhålla samlingsbidrag krävs att de förbinder sig att lämna ut dessa hjälpmedel till handikappade kostnadsfritt i enlighet med nuvarande praxis. Sjukvårdshuvudmännen kommer att själva få bestämma vilka befattningshavare som skall äga rätt att lämna ut (ordinera) hjälpmedel.

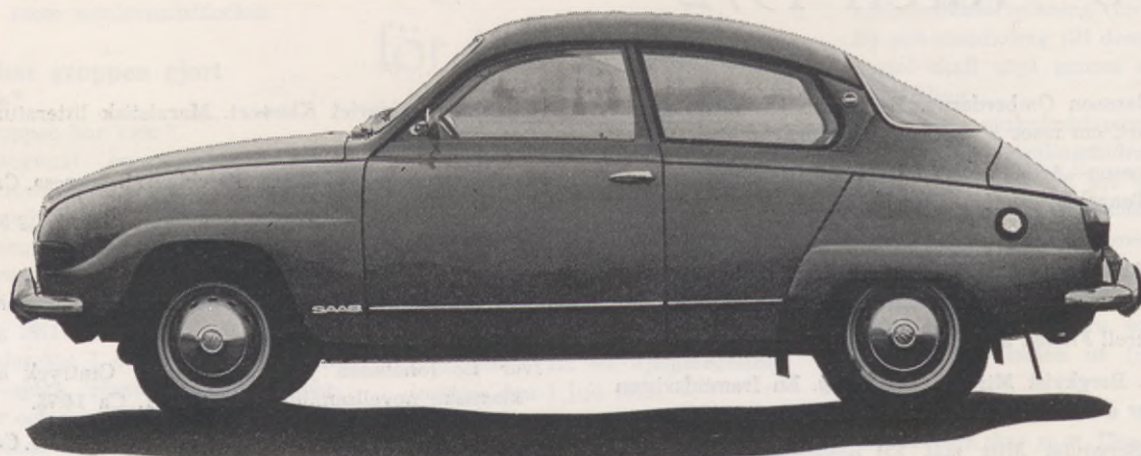
- Nya bidragsregler skall gälla för **ortopediska skor** m m. Den som ordinerar ortopediska skor får nu betala den kostnad som ett skoköp normalt medför. Bestämmelserna kommer dock att utformas så att särskilda regler eller differentierade avgifter kan fastställas för den mindre grupp — huvudsakligen barn — för vilka det av medicinska och sociala skäl får anses obilligt att ta ut den angivna avgiften. Beträffande vissa **hålfotsinlägg** till vilka f n statsbidrag utgår kommer inte bidrag att utgå generellt. Nuvarande bidragsmöjligheter bör dock bibehållas för personer som genom sina fotdeformiteter eller andra medicinska skäl är uppenbart handikappade och i behov av inläggen för sin dagliga livsföring. Särskild hänsyn skall tas till barn och ungdomar. ■

Nu sätter
förenings-
verksamheten
igång igen.
Då vill vi se
rökfria
samman-
komster

Författarförlagets utgivning 1970—våren 1972

- Ove Allansson *Ombordarna*. En roman om människor i tankfart, om resor i världens utkanter. Ca 16:—.
- Ambjörnsson—Ardelius—Håkanson—Pleijel *Etiopien, Kenya, Tanzania, Zambia*. Fyra resor. 2 vol. Ca 16:— per styck.
- Bengt Anderberg *En äldre herre med glasögon*. Poesi, dagboksanteckningar, dikttolkningar. Ca 16:—.
- Tage Aurell *Fransk bilderbok*. Resor i Frankrike. Ca 14:25.
- Sven O. Bergkvist *Misstag på söndag*. En framtidsvision — eller en roman om friluftsmänniskor? Ca 14:75.
- Janne Bergquist *Mitt mål*. Ett onyanserat angrepp på fångenskapen. Ca 14:50.
- Janne Bergquist *Brev från häktet*. En personlig dokumentbok om fångenskapen. Ca 17:50.
- Rolf Berner *Kolchos*. Rapportbok om en sovjetisk kolchos. Illustr. Ca 17:50.
- Lars Bäckström *Minnen från den nya klassen*. Dag-, memoar- och "tankebok". Ca 16:50.
- "*Detta djävla Norrland*". 20 författare möter glesbygden. Ca 16:—.
- Walter Dickson *Vart har folket tagit vägen?* När folket kom bort i vår moderna politiska historia. Ca 14:75.
- Clas Engström *Är dom vuxna inte riktigt kloka?* Berättelser för barn och vuxna. Ca 9:25.
- P G Evander *Sista dagen i Valle Hedmans liv*. Roman om en svensk småföretagares sista dag i livet. Ca 16:—.
- Folke Fridell *Återblick och framtidssyn*. Debatt. Ca 14:75.
- Jarl Hammarberg—Åkesson *Mina kvinnor Min storfamilj*. Dagbok om en storfamilj. Ca 16:50.
- Anderz Harning: *Stålbadet*. Roman om svensk nazism under andra världskriget. Ca 17:50.
- N-A Hasselmark *Dagar i enrum*. Poesi. Ca 8:75.
- G Hedenvind-Eriksson *Med rallarkärra mot dikten*. Hedenvinds klassiska självbiografi från 1944. Ca 16:—.
- Kai Henmark *Mitt liv med Emil av Jenny Punctell*. Inför ett borgerligt maktövertagande 1973. Roman. Ca 14:75.
- Hägg-Werkmäster *Frihet jämlikhet systemskap*. En handbok för kvinnor. Ca 16:—.
- P C Jersild *Vi ses i Song My*. Roman om maktmekanismerna i dagens samhälle. Ca 14:75.
- P. C. Jersild *Uppror bland marsvinen*. Om möten med tanter, patienter, professorer, administratörer, pastorer, militärer och marsvin. Allt är sant, mer eller mindre. Ca 16:50.
- Eyvind Johnson *Nattövning*. Omtryck av den berömda romanen från 1938. Ca 14:75.
- Sandro Key-Åberg *Lovsånger*. Poesi. Ca 10:50.
- Per Knutsson *Är jag den du ser*. Poesidebut av en ung sjöman. Ca 10:—.
- Kritiska Seminariet *Klartext*. Marxistisk litteraturkritik. Ca 17:50.
- Knut Lagrup *I självförsvaret*. Självbiografisk prosa. Ca 10:50.
- Staffan Larsson *Via Negativa*. Diktsamling. Ca 12:50.
- Bo Lindblom *Djävla nuläge*. Debatt. Ca 14:75.
- Torgny Lindgren *Hur skulle det vara om man vore Olof Palme?* Poesi. Ca 10:—.
- Ivar Lo-Johansson *Jordproletärerna*. Omtryck av den klassiska novellsamlingen från 1941. Ca 14:75.
- Artur Lundkvist *Långt borta, mycket nära*. Prosa. Ca 15:75.
- Maarja Talgre *Rapport om socialhjälpstagare*. Intervjuer med socialhjälpstagare och socialassistenter. Ca 16:50.
- Vilhelm Moberg *Sänkt sedebetyg*. Omtryck av en av 30-talets stora folkliga bildningsromaner. Ca 14:75.
- Gunnar Möllerstedt *Ett turisthotell i skärgården*. En roman om 30- och 40-talet, från dagens perspektiv. Ca 13:—.
- Lars Norén *Viltspenningar*. Diktsamling. Ca 10:—.
- Göran Palm-Siv Widerberg *Gräddvargen*. Ett spel om koloniala attityder. Ca 7:—.
- J-E Palm *Lyckans murare*. Roman som utspelas i modern svensk arbetarmiljö. Ca 14:—.
- Nils Parling *Kringränd*. Roman om dagens Spanien. Ca 14:75.
- B Pettersson *Berättelser kring Slentrianen*. En reseroman genom tid och rum. Ca 11:—.
- Edward Rowan *Napalmgudinnan*. Roman om de färgade amerikanernas situation. Ca 14:50.
- Björn Runeborg *Stenhugg*. En roman om försöket att starta en stenindustri i en Norrlandsby. Ca 14:25.
- Östen Sjöstrand *Fantasins nödvändighet*. Musikaliskt, litterärt, självbiografiskt. Ca 14:75.
- Christian Stannow *Erövrarna*. Poesi. Ca 8:75.
- Torbjörn Säfve *Rebellerna i Sverige*. Dokumentation, kritik, vision. Om den yttersta vänsterrörelsen. Ca 16:—.
- Sebastian Lybeck *Mitt i den nordiska idyllen*. Diktsamling. Ca 12:50.
- Tomas Tranströmer *Mörkerseende*. Tranströmers femte diktsamling. Ca 8:50.
- Sven Wernström *Hemligheten*. Ungdomsdeckare. Ca 13:25.
- Siv Widerberg *Jag heter Siv*. Dikter för barn och vuxna. Ca 12:75.
- Albert Viksten *Mitt liv, ett äventyr*. I stället för memoarer. Ca 16:—.
- Per-Olov Zennström *I bestämt syfte*. Essäer om konst, litteratur, marxistisk teori och allmänpolitik. Ca 17:50.
- Leo Ågren *Krigshistoria*. Roman med motiv från finsk-ryska kriget 1941—44. Ca 13:—.
- Sonja Åkesson *Ljuva sextital*. Poesi och prosa. Ca 14:25.

Toppvinst i RHL-lotteriet 1972

SAAB V 4 Sedan 1972

Dessutom

FÄRG-TV, Luxor Prisma

TV svartvit, Luxor

Stereoanläggningar, Luxor Dirigent

Bonniers Trebandslexikon

Kaffebryggare, General Electric

Linnevaror, hushållsartiklar m.m. m.m.

**Inga väntans
tider!**

•
Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

•
**Ni ser genast om
lotten ger vinst!**

5.240 värdefulla vinster

RIKSFÖRBUNDETS FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA RIKSLOTTERI 1972

Härmed beställes

..... st. lotter à 2:— att sändas mot postförskott
+ porto.

Dragningslista medföljer gratis.

Namn:

Adress:

Var god texta!

Sänd ej pengar med denna rekv. Status 8/72

Frankeras
med
75-öres
frimärke

RHL-lotteriet

Box 3196

10363 Stockholm

LOTTPRIS 2 KRONOR
REKVIRERA NU

**Sammanlagd vinstsumma
över 200.000:—**

Vid rekvisition av minst 10 lotter i samma
sändning — portofritt.

Minst en lott till varje familjemedlem
ökar familjens vinstchans!